

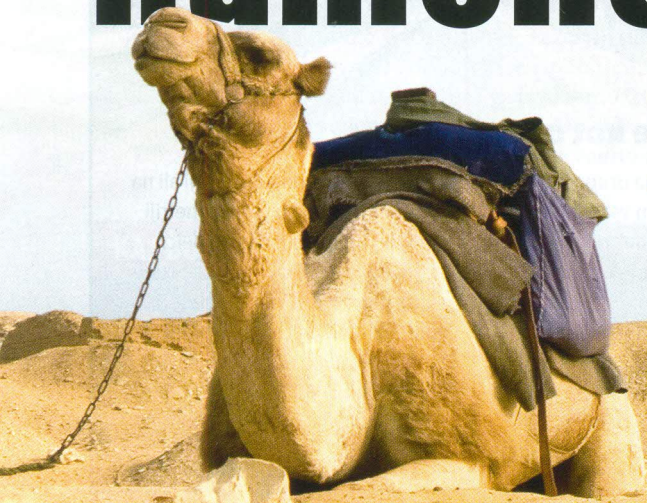
DOBRODOŠLI

Piramide razvnamajo domišljijo že več tisočletij. Bolj ali manj skrivnostne koničaste stavbe najdemo skoraj na vseh celinah, vsem pa je skupno to, da so v kulturah, ki so jih postavile, imele poseben pomen. Nekatere so uporabljali za grobnice najbolj spoštovanih članov družbe, druge za obredno čaščenje bogov, o pomenu mnogih pa še vedno lahko samo ugibamo. Če bi človeštvo nenadoma izginilo, bi kot dokaz obstoja ljudi na planetu najdlje ostale prav piramide. Zaradi izjemne trpežnosti in drugih posebnih lastnosti je koničasta oblika priljubljena tudi med sodobnimi arhitekti. Najbolj znane primerke predstavljamo na strani 52.

Ena oblika – sto namenov

Najstarejše piramide, ki že skoraj 3000 let kljubujejo puščavskim viharjem, še vedno navdušujejo. Zaradi izjemne trpežnosti in drugih zanimivih lastnosti je koničasta oblika priljubljena tudi med sodobnimi arhitekti.

2650 pr. n. št.

Prva piramida je bila grobnica

Vizionarski arhitekt je izumil stopničasto piramido.

Prva piramida na svetu je bila grobnica za egipčanskega kralja Džoserja, ki je vladal med 2615 in 2596 pr. n. št. Faraone so običajno pokopavali v tako imenovanih mastabah – pravokotnih zgradbah z ravno streho. Okoli leta 2650 pr. n. št. pa je zdravnik in arhitekt po imenu Imhotep dobil revolucionarno zamisel, da bi več mastab postavil drugo na drugo. Iznašel je stopničasto piramido. Prva piramida

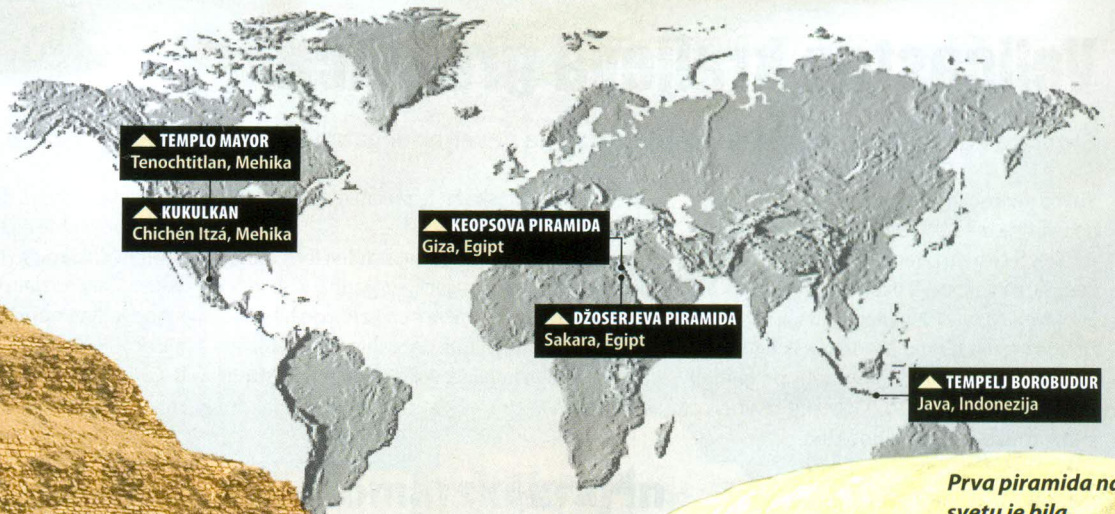
je bila del obsežnega stavbnega kompleksa z dvorišči in templji, kraljeva grobnica pa je bila vklesana v kamnita tla pod piramido.

Imhotepova piramida je postala model za vse pozneje zgrajene egipčanske piramide. Imhotep, prvi znani genij v zgodovini, je zaradi svojih izvirnih zamisli postal slavnejši od faraona, za katerega je delal.

Egipčani so očeta piramid malikovali tudi po njegovi smrti in ga okoli leta 500 pr. n. št. razglasili za boga modrosti in medicine.

Imhotep, izumitelj piramid, arhitekt in zdravnik, je zaslovel bolj kot faraon, za katerega je zgradil piramido.

▲ **TEMPLO MAYOR**
Tenochtitlan, Mehika

▲ **KUKULKAN**
Chichén Itzá, Mehika

▲ **KEOPSOVA PIRAMIDA**
Giza, Egipt

▲ **DŽOSERJEVA PIRAMIDA**
Sakara, Egipt

▲ **TEMPELJ BOROBUĐUR**
Java, Indonezija

Prva piramida na svetu je bila grobnica egipčanskega kralja Džoserja.

ALAMY/IMAGESELECT

DŽOSERJEVA PIRAMIDA

Zgrajena: okoli 2650 pr. n. št.

Kraj: Sakara, približno 30 km južno od Kaira

Višina: 62 m.
Baza piramide meri 121 x 109 m.

Tehnika gradnje: šest kvadratnih stavb, postavljenih druga na drugo

Gradbeni material: puščavsko kamenje in apnenec

Namen: grobnica kralja Džoserja

Veličastna kraljeva grobnica

Grobnica egipčanskega kralja Keopsa je zgrajena neverjetno natančno.

Slavna Keopsova piramida je največja in najpopolnejša med 110 egipčanskimi piramidami. Bleščeče belo piramido, grobnico za kralja Keopsa, so dokončali okoli leta 2550 pr. n. št. Strokovnjaki še vedno menijo, da je veličastna zgradba rezultat skoraj nadčloveških naporov. Gradili so jo več kot dve desetletji, pri gradnji pa je sodelovalo 5000–6000 stalno zaposlenih strokovnjakov in približno 20.000 začasnih delavcev. S skupnimi močmi so uresničili Keopsove sanje in ustvarili eno največjih turističnih zna-

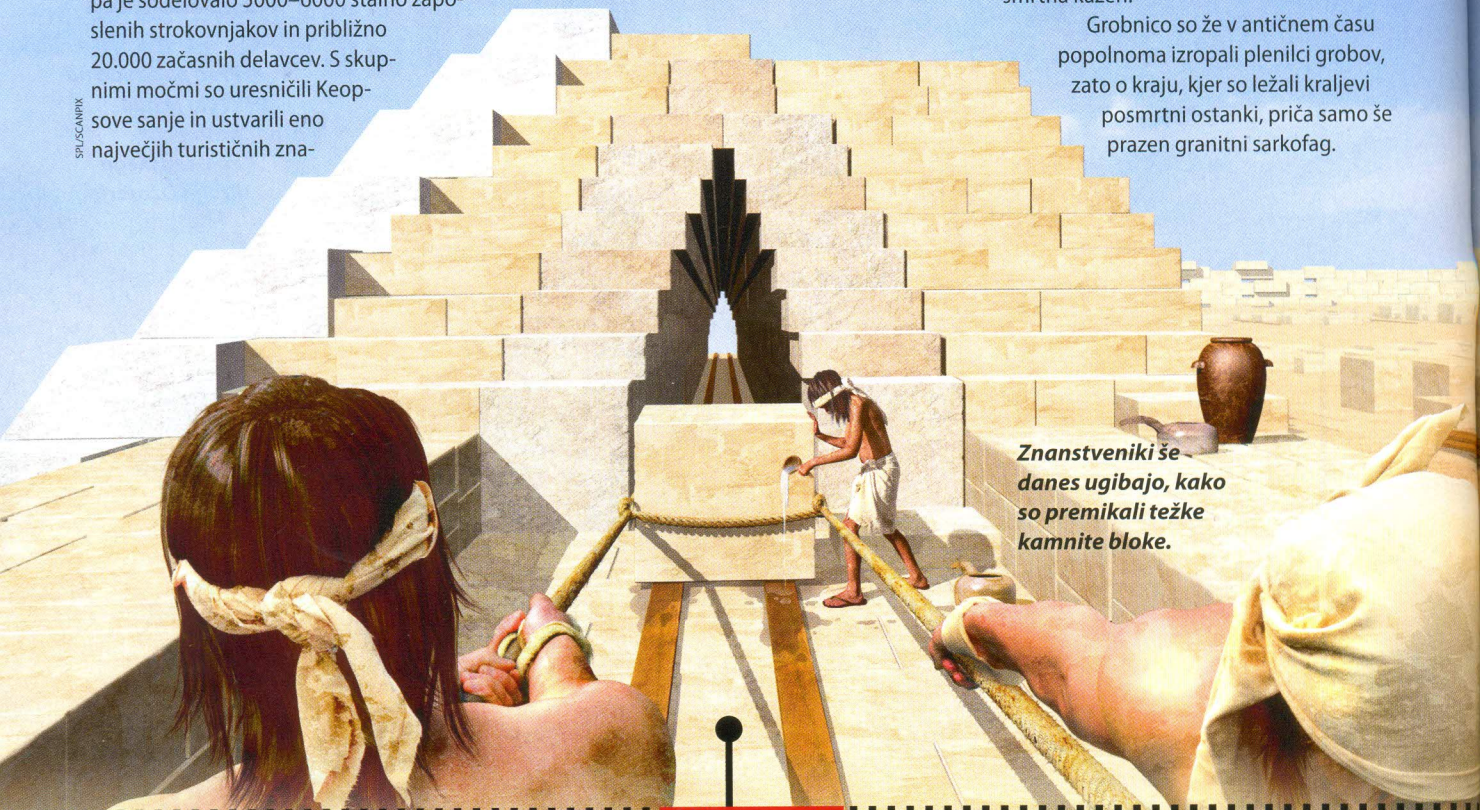
menitosti, ki obiskovalce privablja že 4500 let.

Do postavitve Eifflovega stolpa leta 1889 je bila ta piramida največja zgradba, ki jo je zgradil človek, natančnost, s katero je bila zgrajena, pa bega tudi današnje strokovnjake. Čeprav so imeli na voljo samo preprosta

orodja, kot so vrvi, dleta in kladiva, jim je s tem uspelo oblikovati vseh 2,3 milijona kamnitih blokov, in to z natančnostjo 0,05 %. Tako natančno delo je zahtevalo standardizirano merilno opremo, gradbeni mojstri pa so bili dolžni na vsaki polni luni ponovno umeriti. Če tega niso storili, jih je lahko doletela smrtna kazen.

Grobnico so že v antičnem času popolnoma izropali plenilci grobov, zato o kraju, kjer so ležali kraljevi posmrtni ostanki, priča samo še prazen granitni sarkofag.

SPILSCANPIX

Znanstveniki še danes ugibajo, kako so premikali težke kamnite bloke.

2550 pr. n. št.

Tri rešitve starodavne skrivnosti

Egipčani niso zapustili nobenega podatka o tem, kako so gradili Keopsovo piramido, zato to znanstvenike še vedno bega. Večina se strinja s teorijo, da so uporabljali klančino, ni pa še znano, za kakšno vrsto klančine naj bi bilo šlo.

NAJNOVEJŠA

Piramido naj bi bili **gradili od znotraj navzven**, pri čemer naj bi bili uporabljeni notranjo, spiralasto klančino, ki je vodila od tal do vrha. Klančina naj bi bila imela naklon približno 7 % in naj bi bila opremljena z lesenimi tirnicami, po katerih naj bi bili delavci vlekli več ton težke kamnite bloke. Na vogalih piramide naj bi se bila

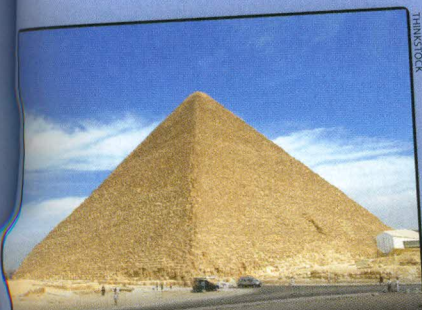
klančina prekinila. Tam naj bi bila neke vrste dvigala, s katerimi naj bi bloke postavili v naslednje »nadstropje«. To teorijo je leta 2007 predstavil francoski arhitekt Jean-Pierre Houdin, ki pojasnjuje, da so spodnjo tretjino klančine zgradili s pomočjo 400 metrov dolge zunanje klančine, ki so jo pozneje odstranili.

NAJBOLJ PRILJUBLJENA

Spiralna klančina iz zemlje naj bi se bila vila okoli piramide kot gorska pot. Opirala naj bi se bila na zunanjo steno ali ločene temelje, postavljene ob piramidi. Arheologi niso nikoli naleteli na material, ki bi potrjeval obstoj takšne klančine.

SCANPIX

KEOPSOVA PIRAMIDA

Zgrajena: okoli leta 2550 pr. n. št.

Kraj: Giza, 14 km južno od Kaira

Višina: sprva 146,5 m, zdaj 138,75 m.
Stranica baze meri 230,3 m.

Tehnika gradnje: Znanstveniki se strinjajo samo o tem, da so uporabili klančino.

Gradbeni material: 2,3 milijona kamnitih blokov

Namen: Grobnica kralja Keopsa, ki je vladal 23 let.

Romarski kraj in »verska čitanka«

Borobudur, ki leži na indonezijskem otoku Javi, bi lahko označili za največji strip na svetu. Meri 4 km in »bralca« popelje na edinstveno potovanje skozi številna Budova življenja.

Strip – okoli 2600 reliefov – obdaja veliko stopničasto piramido in prikazuje legendo o Budi oziroma predstavlja skoraj popoln opis budističnih temeljnih verskih načel.

Stopničasta piramida je sestavljena iz petih stopničasto postavljenih kvadratnih ploščadi, na vrhu pa je sklenjena s tremi okroglimi. Skupna površina reliefov je 2500 kvadratnih metrov in od spodaj navzgor prikazujejo Budovo življenje – od začetka pa vse do nirvane, budističnega raja.

TEMPELJ BOROBUDUR

Zgrajen: okoli leta 800 n. št.

Kraj: osrednja Java, Indonezija

Višina: 31,5 m.

Stranica baze meri 123 m.

Tehnika gradnje:

Zgradbo sestavlja pet kvadratnih ploščadi, na vrhu pa so še tri manjše okrogle terase.

Gradbeni material: kamenje

Namen: Neznani. Strokovnjaki menijo, da je zgrajen kot romarsko središče z opisom temeljnih verskih načel.

800 n. št.

NAJMANJ VERJETNA

Pred 2500 leti je grški zgodovinar Herodot trdil, da so piramido zgradili s pomočjo **stotin lesenih žerjavov**, s katerimi naj bi bili dvigovali gradbene bloke drugega za drugim. Sodobni zgodovinarji mu oporekajo, ker je malo verjetno, da bi Egipčani imeli tako zmogljive žerjave.

Zgradbo sestavlja približno milijon gradbenih elementov, ki izvirajo iz bližnje reke.

Prizorišče verskih obredov

Na piramidi Kukulkan ima vsak dan majevskega koledarja svojo stopnico.

Znano je, da so se Maji veliko ukvarjali z astronomijo in da so svoje gradbene mojstrovine postavljali glede na položaj sonca, lune in zvezd. Lep primer njihove gradnje predstavlja piramida Kukulkan na mehiškem polotoku Jukatanu.

Piramido so poimenovali po pernati kači, bogu Kukulkanu, pri tem pa je zanimivo, da ob pomladnem in jesenskem enakonočju sence na piramidi spominjajo na kačo, ki počasi leze po templju.

Ko so potekali verski obredi, so se ob vznožju piramide zbrale velike množice, na vrh pa je bilo dovoljeno samo svečenikom, ki so tam opravljali obredna žrtvovanja.

Zgradba ima štiri stopnišča, od katerih ima vsako po 91 stopnic. Skupaj s ploščadjo na vrhu ima piramida 365 stopnic – po eno za vsak dan v majevskem koledarju.

Naš koledar deli leto na 12 mesecev, majevski pa je imel 18 obdobji po 20 dni. Ko so se ti zvrstili, je sledilo obdobje petih dni, ki je označevalo prehod iz cikla v cikel.

Maji so bili najnaprednejši

Maji so o astronomiji vedeli več kot katera koli druga civilizacija tistega časa. Evropejci so jim rekli »intelektualci novega sveta«. Zelo natančno so namreč znali predvideti sončni mrk za kar 30 let naprej. Tudi brez merilnikov časa ali teleskopov so znali izračunati Lunino, Zemljino in Venerino orbitalno periodo okoli Sonca.

Pernata kača, bog Kukulkan, se vije navzdol po stopnicah kot valujoča senca.

ATSZ56

1000 n. št.

Lažna piramida

V tem hribu v Bosni naj bi se skrivala največja piramida na svetu.

Lažna piramida med hribi

Oktober leta 2005 je svetovne medije preplavila senzacionalna novica, da se v Bosni skriva največja piramida na svetu.

Bosanski pisatelj in poslovnež Semir Osmanagić je trdil, da gričevnata pokrajina blizu mesta Visoko skriva več kamnitih piramid, ki sta jih prekrila prst in rastje. Ker arheološka izkopavanja niso prinesla nobene potrditve, strokovnjaki prepričljivo trdijo, da je teorija o bosanskih piramidah navadna potegavščina.

TEMPELJ KUKULKAN

Zgrajen: okoli 1000 n. št.

Kraj: majevsko mesto Chichén Itzá, Mehika

Višina: 24–30 m, če merimo skupaj s templjem na vrhu.

Tehnika gradnje: stopničasta piramida

Gradbeni material: kamenje in malta

Namen: prizorišče verskih obredov

Na vrhu so žrtvovali ljudi

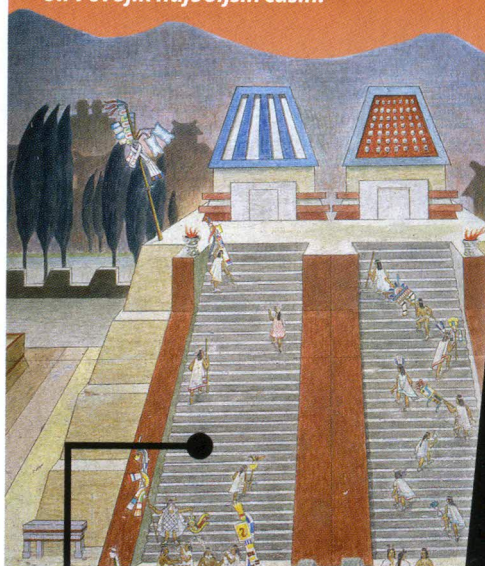
Odvraten smrad po smrti se je pogosto širil po tem velikem azteškem templju. Ko so se vojni ujetniki vzpenjali 114 stopnicah na vrh templja Templo Mayor,

Templo Mayor je danes samo še ruševina in nihče ne ve, kakšen je bil v svojih najboljših časih.

sta jih spremljala zvok bobnov in hrup razburjene množice gledalcev. Na vrhu so jih pričakali svečeniki s črno obarvanimi obrazy.

V trenutku, ko je ujetnik stopil na najvišjo stopnico, so ga pahnili na žrtveni kamen. Štirje svečeniki so mu držali noge in roke, glavni pa mu je s kremnovim nožem zarezal v prsni koš. Še utripajoče srce je nato položil v žrtveno posodo, mrtvo telo pa so potisnili čez rob z najvišje točke piramide.

TEMPLO MAYOR

Zgrajen: okoli leta 1487 n. št.

Kraj: azteško glavno mesto Tenochtitlan, ki leži danes pod mehiško prestolnico Ciudad de Mexico.

Višina: 30 m.

Stranici baze merita 100 m x 80 m.

Tehnika gradnje: stopničasta piramida

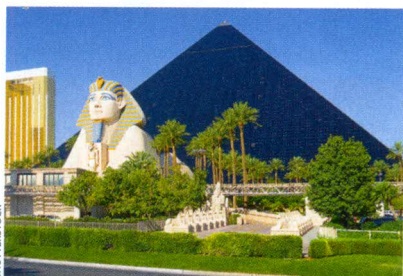
Gradbeni material: pozidano jedro, prekrito z naravnim kamenjem in apnenom malto

Namen: verski obredi, žrtvovanja

1487 n. št.

Sedanjest

OBLIKA PIRAMIDE JE ŠE VEDNO PRILJUBLJENA

SHUTTERSTOCK

Hotel in igralnica

Egipčanske piramide so bile namenjene mrtvim, hotel Luxor Casino v Las Vegasu pa predstavlja luksuzno igrišče živih. Hotel se ponaša s 4400 sobami, vključno s 442 velneškimi apartmaji, na 30 nadstropjih. V njegovi notranjosti se lahko gostje popeljejo celo po miniaturi različici Nila.

CZENINO

Sporni vhod v muzej

Dvaindvajset metrov visoka steklena piramida v središču Pariza, Francija, predstavlja glavni vhod v slavni muzej likovne umetnosti Louvre. Kljub hladnemu sprejemu ob odprtju leta 1989 je postala sporna konstrukcija zelo priljubljena in obiskana turistična točka.

TIMELINK

Piramida za milijon ljudi

Veliko piramido, ali bolje rečeno piramidno mesto Zigurat, imajo namen postaviti v puščavskem mestu, ki slovi po arhitekturnih presežkih – Dubaju. 12 ločenih delov in 1,4 km visok stolp na sredi bodo od daleč skupaj videti kot piramida, v kateri bo lahko prebivalo milijon ljudi.